

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СРПСКИ СИОН

Год. VIII.

Број 48.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јермић.

У Ср. Карловцима у недељу 29. новембра 1898.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Број $\frac{1292}{A. 352}$ ex 1898.

Наредба

свима православним српским црквеним општинама епархије пакрачке.

Поводом тим, што се многе своподручне црквене општине при обављању распореза парохијала и осталих црквено-општинских потреба својих не држе у свему одређења Најв. кр. Рескрипта од 10. августа 1868. и осталих у том предмету изданих виших наредба, ријешено је у данашњој сједници Епарх. Административног Одбора овога издати на све подручне црквене општине у предмету обављања распореза парохијала и осталих црквено-општинских потреба ову нормативну наредбу:

1.) Свака црквена општина има у смислу §§. 21. и 23. ж. П. Б. Најв. кр. Рескрипта у редовној црквено-скупштинској сједници својој у мјесецу октобру обавити за идућу годину распорез парохијала и осталих црквено-општинских потреба својих.

2.) Распорез тај има се у смислу §. 14. I.

В. Најв. кр. Рескрипта обавити у присуству изасланика политичке власти као законог свједока, и према наредби високе кр. земаљске владе од 21. августа 1894. број 40707 ex 1893., објављеној оностраном окружницом од 16. јануара 1896. број 1205 ex 1895. има свака црквена општина да се стави у потребни споразум са надлежном котарском облашћу гледе дана држања те скупштине. Ако изасланик политичке области на међусобно утаначено вријеме у скупштину не дође и недолазак свој за времена црквеној општини не дојави, може се црквена скупштина и без њега одржати и распорез обавити.

3.) Црквени одбор има сваке године за времена саставити у смислу §. 40. j. П. В. прорачун свију црквено-општинских прихода и расхода за идућу годину и исти поднијети црквеној скупштини октобарској на ријешавање.

4.) Црквене општине, које имају свога непокретнога иметка и тај издају у најам или под закуп, имају исти приход такође ставити у прорачун Тако исто и оне црквене општине, гдје се упражњена парохија налази под администрацијом сусједнога свештеника, имају у смислу оностране окружнице од 20. јануара 1898. број

104./А 7. ех 1898. половину прихода од парохијскога дома и сесије, који припада црквеној општини, такође у прорачун као приход ставити. А што се неумогне подмирити текућим приходима, то се подмирује распорезом на поједине чланове црквене општине.

5.) Ставке црквено-Општинскога прорачуна редовно су:

I. Приход.

- а.) Остатак готовине од прошле године.
- б.) Закупнина од црквено-општинске земље.
- в.) Најамнина од црквено-општинске куће.
- г.) Распорез.

II. Расход.

A. Плата и награде.

- а.) Плата пароху.
- б.) Сесионална отштета.
- в.) Станарина.
- г.) Дрварина.
- д.) Доплатак.
- е.) Протопрезвитерски постотак.
- ж.) Награда учитељу појцу.
- з.) Награда перовођи.
- и.) Награда рачуновођи.
- ј.) Награда звонару.

B. Приноси.

- к.) Вјерозаконски принос.
- л.) Саборски трошак.
- м.) За епархијску благајну.
- н.) За протопрезвитерат. библиотеку.
- њ.) Добровољни приноси.

B. Остале потребе.

- о.) Обезбјеђење од ватре црквено-општинских зграда.
- п.) Уздржавање парохијског дома и других црквено-општинских зграда.
- р.) Порез и еквивалент за црквено-општинске непокретности.
- с.) Писаћи напшал.
- т.) Претплата на званични лист „Српски Сион“.
- у.) Неутјериви парохијал.
- ф.) Непредвиђени трошкови.

Примједбе на поједине ставке расхода:

ad б.) У смислу §§. 10. и 11. Најв. кр. Рескрипта црквене општине, које немају сесије у нарави накнађују сесију са 200 фор. у готовом, а према томе тамо гдје је непотпуна накнађује се свако јутро са 6 ф. 25 нов. Ту накнаду примају свештеници у бившој војеној крајини из

земаљских средстава, па је односне црквене општине и не увршћују у своје расходе.

ad в.) У смислу §. 17. Најв. кр. Рескрипта у недостатку стана у нарави даје црквена општина саразмјерну накнаду за стан, који је §. 18. прописан.

ad г.) Црквене општине, које у смислу §. 19. I. Б. Најв. кр. Рескрипта не дају дрва своје пароху у нарави, него накнађују дрва у готовом новцу, имају од сада односну своту ставити у прорачун са осталим потребама црквено-општинским.

ad д.) Доплатак дају оне црквене општине које су, не повисивши парохију своју у виши разред, закључиле давати своје свештенику извјесни доплатак.

ad з.) и и.) Црквене општине које желе односни труд свога перовође и рачуновође наградити, могу то, али та награда да буде саразмјерна послу.

ad к.) Вјерозаконски принос по §. 27. Највишег кр. Рескрипта износи за пакрачку дијецезу 2 новчића од сваке душе.

ad л.) Саборски трошак има се свагда уврстити у прорачун, када црквене општине буду на то позване и то са оноликом свотом, колика се за сваку пропише.

ad м.) Принос за епархијску благајну прописан је епархијском скупштином нашем од 14. априла 1892. за сваку општину по разредима.

ad н.) Принос за протопрезвитератску библиотеку. Принос тај износи у смислу оностране наредбе од 18./30. децембра 1897. број 1782. ех 1897. $\frac{1}{2}\%$ од годишње плате свештеникове у готовом, т. ј. само 50 новч. од сваке стотине фор., дакле од 400 ф. плате — 2 ф.; од 500 ф. — 2 фор. 50 нов. и т. д.

ad њ.) Црквене општине које дају принос за Интернат срп. учитељске школе у Пакрацу на темељу добровољнога закључка свога, имају ту рубрику као сталну у свакогодишњем прорачуну своје. Исто тако има се уврстити у прорачун и сваки други добровољни принос, који је одобрен.

ad о.) Свака црквена општина има у смислу оностране окружнице од 9. новембра 1893. број 979. ех 1893. осигурати своја црквено-општинска здања од ватре код друштва Riunione Adriatica di Sicurtà и односни износ у распорез ставити.

ad п.) За уздржавање парохијског дома и осталих црквено-општинских зграда, а по потреби и св. црква својих, имају црквене општине рас-

порезати потребни за то износ, и у колико се иети неби потрошио, има доћи у приход идуће године. А о ваљано изведеним оправцима има водити надзор предеједник, односно опуномоћени за то одборник.

ад р.) Порез и еквивалент плаћа црквена општина на оне некретнине, које она ужива.

ад с.) У име писаћег паушала за парохијско и црквено-општинско звање заједно, могу црквене општине распорезати највише 10 ф.р., а још ће боље учинити, ако уједанпут купе писаћи прибор на више година унапред. Овамо се нерачунају разне тисканице, које се према указаној потреби од времена на вријеме набављају.

ад у.) У смислу оностране окружнице од 12./24. новембра 1896. број 1151. ех 1896. имају си црквене општине за времена набавити од односних политичких власти исказ неутјеривог парохијала и неутјериву своту, доказану са негативним пљенитбеним записницима, поново распорезати, у колико су можда неке ставке прорачуна односне године остале неподмирене.

ад ф.) У име непредвиђених трошкова могу црквене општине распорезати највише 5% од свештеникове плате у готовом према разреду. У колико се ти непредвиђени трошкови не утроше у години за коју су распорезани, имају се исти ставити у приход идуће године.

Ставке расхода а.), е.), к.), м.), н.), о.), п.), р.), с.) и у.) морају се налазити у сваком прорачуну, остале наведене ставке и евентуално и друге потребе по црквеној скупштини закључене, стављају се у прорачун у колико је то нужно.

6.) Парохијал и остале црквено-општинске потребе у колико се не подмирују другим приходима, распорезује црквена скупштина у смислу §§. 14. I. Б. и 23. ж. II. Б. Најв. кр. Рескрипта по укупном државном порезу, или по укупном земљишном посједу, кога православно становништво дотичне црквене општине плаћа, односно посједује. Распорез по броју душа, као за сиромашније класе најнеправеднији кључ, неће Епарх. Административни Одбор овај више одобравати и с обзиром на већ више у том предмету изданих оостраних наредаба Епарх. Административни Одбор овај биће присиљен против ренитентној црквеној скупштини поступити у смислу §. 33. II. Б. Најв. кр. Рескрипта. Но оне црквене општине, које су подијелиле општинаре своје према иметку на више класа, могу и надаље тако подмиривати своје потребе.

7.) Закључак, којим црквена скупштина утврђује прорачун и кључ распореза, саопштава се овамо као извод из записника сједнице и то само оних тачака, које се тичу распореза. Остали закључци саопштавају се овамо посебно на досадањи начин као записник.

У закључку о распорезу има се тачно означити укупне државни порез или земљишни посјед, на који ће се потребе распорезати и уз који %. Како у вријеме, кад се распорез обавља, нису још по политичким властима састављене порезне листине, има се као кључ узети порез текуће године, н. пр. порез 1898. за распорез за идућу 1899. годину.

8.) Кад црквена општина прими ријешење Епарх. Административног Одбора овога, којим се поднесени прорачун и распорез одобрава, саставиће одмах индивидуални исказ (Прописник) одобренога распореза и исти у смислу оностране окружнице од 13. фебруара 1896. број 202/A. 97. ех 4896. изложити 14 дана на увид свима општинарима. Евентуалне приговоре ријешава црквени одбор.

Састављени индивидуални исказ (Прописник) са још два овјеровљена преписа поднаша по том црквена општина најдаље до 1. децембра Епарх. Административном Одбору овом, који ће исказе испитати, провидити са клаузулом одобрења и једав задржати код себе, други вратити црквеној општини ради властите употребе, а трећи саопштити надлежној политичкој области ради утјеривања.

Црквена општина не смије индивидуалне исказе ради утјеривања непосредно поднашати политичким областима.

9.) Распорезани црквено-општински намет убире по досадањем начину надлежно општинско поглаварство по добивеном од Епарх. Административног Одбора овога, а преко предпостављене си котарске области, индивидуалном исказу.

10.) Плату своју и можебитни доплатак прима свештеник мјесечно унапред на биљеговану признаницу. Накнаду за сесију, дрва и станарину прима у средини свакога тромесечја, дакле 15. фебруара, 15 маја, 15 августа и 15 новембра, а дрва у нарави иду по обичају годишње унапред. Те дохотке своје у новцу потврђује свештенику онај, од кога их прима у „Исплатну књижицу“, која се у ту сврху заводи од 1. јануара 1899.

Вјерозаконски принос, саборски трошак, при-

www.пос. за епархијску благајну и протопрезвитератску библиотеку шаће дотична област непосредно Епарх. Административном Одбору овом, а протопрезвитерски постотак дотичном окружном протопрезвитеру. Све остале ставке распореза прима председник црквене општине и потврђује примитак опћ. поглаварству са званичном потврдом.

11.) Председник или друго које за то одређено лице води тачан рачун о свакој примљеној односно изданој своти и спровађа ју кроз дотичне рачунске књиге.

12.) При исплаћивању убраног парохијала предаје опћинско поглаварство председнику црквене општине индивидуални исказ убрание своте, а председник је по том дужан да односне уплате проведе кроз главни индивидуални исказ и тако води евиденцију о уплаћеном и дужном парохијалу.

13.) Сваки општинар, који плаћа црквено-општинскога намета добива „Књижницу о уплати парохијала и других црквено-општинских трошкова,“ у коју му црквена општина одређену годишњу дужност убиљежи, а уплату опћинско поглаварство или дотични побирач потписом својим потврђује. Те књжице набавља си црквена општина из наше Српске Манастирске Штампарije у Срем. Карловцима комад по 3 новч. и продаје их по исту цијену својим општинарима.

14.) Индивидуални исказ има бити по приложеном штампаном формулару кога си набављају црквене општине такође из Срп. Манастирске Штампарije табак по 2 новчића.

15.) Тачно вршење ове нормативне наредбе имаду Господа окружни протопресвитери строго пазити и о томе овамо по обављеној визити годишње извјештавати.

Из сједнице Епарх. Административног Одбора, држане у Пакрацу дана 18. (30.) августа 1898.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Вера.

К. П. Побѣдоносцевъ.

(Наставак).

IV.

У листу о Прометеју, кога је Зевс везао и приковао на кавкаску стену, лако је распознати идеју новог скептицизма, у свези са идејом Свемогућег Бога, створи-

теља васелене. То је протест гордога духа против опћег веровања у биће Божје, одрицање осећаја стида (*reverentia*), пред Божанством, које гордост не може да поднесе, те одрицање покорности и клањања Божанству. Нема сумње, да је од Бога узет, од Бога украден свети огањ, којим живи, огрева се, оплођава се човештвљ, — а човек то неће да зна, и владајући божанским огњем, хоће да живи отуђено од Божанства, самовољно.

Сфинкс старе басне седио је на распућу и предлагао свакоме путнику своју загонетку. Ко је није умео одгоненути, тај је постао жртва сфинксова и бацао се у пропаст: одолети чудовишту могао је само мудрац, који би загонетку одгоненуо.

А шта је сфинкс у нашем животу? Сав наш живот — бескрајан, као механички ланац појава и догађаја — (факата). Замењујући једно друго, спајајући се једно с другим, сви они, пролетајући, носе на својим крилима разна питања духу човечјем, и сваки часак, у обртају времена, доноси своја, *сувремена* питања. Треба мудар дух, да одговори на њих, да их реши: који није мудар, тај постаје *роб* факата и појава, — *роб свога времена* — па и ако се славио, као човек *сувремен*. Факта га даве са свих страна, владају њиме — и човек скреће с *правога пушта*, — и долази до тога у слепом поковавању фактима, да у њему најпосле исчезне и последња искра светлости, која просвећава свако биће, достојно имена и позива човечјег. Али, када човек остаје веран бољим — духовним побудама своје природе, када уме да разликује основна начела духовног живота и чврсто стоји, не поковавајући се фактима, већ владајући њима, тада се сви они подједнако слажу око њега у животу, сваки на своје место: нису они њега свладали, већ је он њих свладао....

Сфинкс старог Египта није исто, што и сфинкс старе Грчке, премда и један и други означава тајну човечје душе.

Египатски је сфинкс — мирно створење, пола човек, а пола животиња. Пред храмом, пред царском гробницом, прола-

зећи дугим редом сфинксова, човек осећа близину Божанства — и тајну смрти. Сфинкс се овде јавља као слика тајнога разматрања, удубљеног у себе и у идеју Божанства: стари Египћани персонификовали су у њему Божанство сунчане светлости.

Није такав сфинкс *новога* света, створ грчке фантазије. То је биће демонскога порекла, пород чудовишног Тифона и Ехидне, персонификација не светлог Божанства, већ тамне силе Тартара, — биће зверско, грабљиво, које уништава. И њиме се означава тајна, али не тајна удубљеног у себе разматрања, — већ тајна страсне мисли, која одриче, сили и разрушава.

И тај сфинкс до данас није престао задавати човечанству страшне, тајне загонетке, — загонетке, које се не могу разрешити. Хиљаде умова труди се, да нађу решење, да одгонену загонетку живота и религије, — и не могу. Али сваки и неуспешан покушај решења — само удубљује мисао и осећај у нове бездане, и свака загонетка рађа више стотина и хиљада нових загонетака, које се такођер не дају одгоненути, — те се пред несрећним човештвом отвара у облику чудовишта, бездан пропасти, и оно ће пасти у бездан, ако се не заустави на тврдом камену протесте вере и јасног мишљења.

V.

Огромно је питање, које непрестано буни ум и савест свега човештва — питање, о остварењу правде и љубави у човечјим одношајима, — оне правде и љубави, коју је Христос заповедио, а хришћанска црква положила у основ свога учења. Нема разума, који би кадар био разјаснити ово протуречје, нема савести, која би се на њему умирила. Прелазећи мислима крваву историју ратова, раздора, насиља, неправде, незнања и сујеверја, која се протеже од почетка света до дана данашњег — и у друштвеном и у самачком животу, сваки се са страхом пита — где је и у чему је испуњавање закона Христова у паклу овом, у ком живимо и крећемо се? Где је излазак из тога стања, у ком се сама религија представља као

огледало лажи и притворства, као показивач протуречја међу делом и сазнањем, мрежом обреда и формалности, који служе као застор варљивој савести и као измишљено оправдање неправде? Има људи одабраних, праведних, смирених, има дела љубави и разума, на којима мисао мало одахне и привремено се умири; али, ако посматрамо укупан живот, видећемо господства и власти, које заборављају свој позив, видећемо неправедне добитке у чести и слави, богатство стечено грабежом, који је прогутао већ саму власт и оне, који светом владају, видећемо очигледно безаконје под покривалом спољашње побожности, видећемо хиљаде и милионе где приносе на жртву богу рата, идолу непријатељства и насиља, видећемо најпосле безбројне масе, које ничу у незнању, које нужда гони, који живе и умиру у мукама. А где је, запитаћемо тада, царство Христово, царство љубави и правде, и где је активна моћ религије, — где је, најпосле, циљ и крај једног човечјег живота?

Колико се пута чуло и чује — од давнине, па до дана данашњег очекивање златног века у човечанству — а свршава се увек разочарањем, и ако не потпуним лишењем наде, — јер Хришћанин не може, не сме бити без наде. Старозаветни пророци сликају будуће стање мира и среће у човечанству. Христос је донео на земљу заповед љубави и мира, али не и испуњење те заповеди — испуњење, у ком не би остало места слободи: та заповед, по Његовој речи, појавила се је као мач, и требала је да потпали ватру у људским срцима. А када се је, после васкрсења Његова, од срцаца, која су се распламтела надом у обновљење света, чуло бојажљиво питање: „Господе, хоћеш ли ове године подићи царство Израилево?“ Одговор Му је био: „Није вам дано да разумете времена и године: њих је Господ оставио у својој власти.“ — Време, које је у људи подељено на мале делове, у Господа Бога нема границе. У Њега је и хиљада година као један дан, а дан, као хиљада година.

И млада црква Христова првих векова, посред гоњења, посред порока и несрећа, живела је том истом надом у подизање

царства Израилјева; та нада у победу правде у човечанству била је нова моћ, коју је Хришћанство унело у незнабожачки свет, који је већ очајавао. Наступило је ужасно доба, — изгледало је, да је та моћ исчезла, а нада прешла у очајање. Када је, наиме, Аларих заузео и разрушио Рим сав се хришћански свет грозно уплашио; душе, које су веровале, почеше сада сумњати, питајући: где је моћ Хришћанства, и где је спасење? А свет незнабожачки је викао: све су те несреће, са нове религије Христове. Тада је блажени Августин охрабрио збуњену савест и успоставио наду хришћанску својом одушевљеном књигом „О граду Божјем“, разјасњујући људима судбине божанског Промисла у историји човечанства и истинитост учења о царству, које није од овога света.

Од тога часа, па до данас, у епоси друштвених несрећа, у пламену насиља и разврата друштвеног, колико се пута подиже то исто питање у хришћанском свету! А ми смо сада у таквом времену, када почиње, као што нам се чини, поново оживљавати старо, давно већ исчезло незнабоштво, а дижући главу своју, тежи да надвлада Хришћанство, одричући и догмате и установе његове, па шта више и морална начела његова учења, — када нови проповедници, слично незнабожачким филозофима старог века, са злобном иронијом обраћају се к остатку верних с речима: „Ето к чему је довело свет ваше Хришћанство? Ето шта вреди ваша вера, што је искварила човечју природу, одузевши од ње слободу страсти, у којој се састоји срећа!“ Па, да ли се већ не губи, пред силним напором старог незнабоштва „победа што је свет победила, вера наша?“

Не, она остаје потпуна, у св. Цркви, о којој је рекао Онај, што ју је подигао: „врата адова неће јој одолети.“ Она чува у себи кључеве истине, и у наше време, као и у сва времена; свако, ко је од истине, слуша њен глас. У њој, под застором слика и симбола, садрже се силе, које ће од свуда сабрати, што је сада расејано и обновити лице земљино. Када ће пак то бити, зна само Онај, у чијој су власти времена и године.

А међу тим, од самога почетка Цркве, нестрпљива срца, горди умови непрестано траже покрај Цркве, а против ње, нова учења, која треба, да обнове човечанство, испуне закон љубави и правде, те удоме мир и срећу на земљи. Гледећи чудно протуречење, међу учењем Христа Спаситеља и животом Хришћана, који састављају Цркву Христову — они бацају кривицу на Цркву с њеним установама и поричући Цркву, која од почетка Хришћанства постоји, мисле, да ће утврдити место њеног, своје, по мишљењу њиховом, очишћено учење Христово, одељено од Цркве, а изведено по њиховим назорима из посебних текстова Јеванђеља.

Да чудне заблуде! Људи, потчињени истим страстима и истом греху, ком је потчињено и сво друштво, што их окружава, људи, једне природе са свима, која не чини што хоће, а чини што неће — сами себе престављају јединима у духу и јављају се као непозвани учитељи и пророци. То је слично томе, као кад би, на име, они уображавали, да стоје на непомичној тачци, док се сав свет и они заједно с њиме окрећу. Рушећи закон, они сами нису кадри створити нов закон, из оних делова и црта потпунога учења, које одбацују. Поричући Цркву, — они, ипак, иду за тим, да подигну своју цркву са својим проповедницима и служитељима; а ако им то пође за руком, понавља се и код њих исто оно, што су осуђивали и против чега су устајали: — само с новим умножењем лажи и притворства, те безумне гордости, која се тобож над светом уздиже. Гордост ума, у свези с презирањем осталих људи, који су истог тела и крви с њима, креће их, да стари закон разруше и нови створе. Они заборављају, да онај исти божански Учитељ, чије име они призивају, по кротости и смирености својој, није хтео ни једне црте у закону да измене, већ је сваку црту оживљавао духом љубави, који је у њој скривен.

Осуђујући догматизам и обредност, они сами најпосле постају ограничени и властољубиви догматичари, устајући против фанатизма и нетрпљивости, постају сами најгори фанатици и гонитељи; проповедајући

љубав и правду, сами се, и не знајући, проичу духом злобе и пристрасности. Гордост, заслепивши их, не допушта им, да увиде, какову саблазан уносе у област вере, рушећи једноставност и пуноћу њену у душама простих, које црква још није успела да васпита и научи истинама вере.

Није тешко, — али како је безумно и бесавесно саблазнити просту душу, у којој је само чисто, слободно поље религиозног осећаја, душу необразовану, непознату истинама вере! Страшно је и помислити, да таковој души долазе с голим одрицањем цркве, и хоће да је увере, да та Црква с њеним учењем и тајнама, с њеним симболима, обредима и предањима, с њеним песмама, које одушевљавају, из века у век, мноштво поколења — лажна је и мрска установа. Проста душа беше смирена: сектанство је диже на висину *гордост* — својом *особитом* вером, а веру заокружава уским кругом сектантске *формуле*. Нема душе, ма како она проста била, која се не би могла привићи тој гордости, са уверењем у своју праведност — па пред ким? Пред свеколиким народом, који саставља Цркву и живи у смиреном признавању своје грешности пред Богом и у смиреној нади у опроштење грехова и спасење у молитви црквеној. Плодови те гордости у даљем њеном развоју су очевидни. То је притворство у самопознавању тобожње праведности своје; то је — злобно раздражење против свију, који друкчије верују, и страсна тежња задобити расејане овце црквенога стада, — при чему се свако средство за добро сматра, само ако се њиме постићи могу дотичне цели.

Црква је управо брод спасења за истраживачке умове, који се пате питањима, у шта ће да верују, и како ће да верују. Пустити се с тим питањима на неограничено море истраживања, сумња и логичких закључака — страшно је за ограничени ум човечји, за чудљиво уображење, за самољубље, које тежи да пронађе нове путеве. Утврдивши се у својој измишљеној вери, те стављајући себе с њоме изнад црквеног авторитета, човек најпосле до тога може доћи, да верује у себе, као правога носиоца вере; може доћи до нетрпељивости и фа-

натизма, те најпосле, до чудне преваре мисли, — примати, наиме, веру као довољан елеменат за спасење, без обзира на живот и рад. (Сршиће се).

Истине моралне и истине откривене.

Евг. Берсве, с руског превео Драг. Драгојевић.

„Кад вам казах земаљско па не верујете, како ће те веровати, ако вам кажем небеско?“ (Јов. III. 12).

Један од главара јудејских фарисеја, по имену Никодим, дође ноћу Исусу Христу желећи, да Га чује и да се поучи чему у Њега. Утисак, што га је учинила личност Христова на њега био је такав, да је он дошао, не обзирјући се ни на предрасуде, ни на злобу целе синагоге против Христа. Питање, што је Никодим управио на Исуса Христа показује као и одговор Његов на то питање, да се по назорима Никодимовим сматрала религија као знање и наука, у којој се он хтео усавршити. Но Христос одмах првим речима отклања ту заблуду, говорећи Никодиму о прекој потреби унутарњег преображаја, о новом духовном рођењу, без кога се не може постићи царство Божје. Но ово не може да схвати Никодим. Тада изговара Исус Христос речи, које се могу применити на научењака свију времена и свију школа: „Ти си учитељ Израилев, и то ли не знаш“? (Јов. III. 10). Браћо! и ја ћу одатле започети, јер сво друго откривење божанских истина биће нам непојмљиво. Том мишљу побуђен изговара Исус ове значајне речи: „Кад вам рекох земаљско па не верујете, како ћете веровати кад кажем небеско?“ На ове речи, браћо, желим обратити вашу пажњу. Сам Исус Христос говори, да Његова наука има у себи ова дела. Један говори о земаљском други о небеском. Шта дакле да разумемо под именом *земаљског*?

Сасвим је јасно, да овде нећемо говорити о испитивањима природе, којима се занимаше стари филозофи. Исус Христос није се сисао на земљу за научне преображаје, већ за преображаје наравствене. Још мање ћемо се овде бавити питањима политичким или социјалним, науком права или познавањем закона, коме се најревносније одаваху јеврејске казуисте. Назив „земаљско“ додајемо овде ономе, што називамо наравственошћу, или човековим дужностима, разматраним са гледишта природне

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.савести или справедљивости. У науци Христовој даје се оделити појам наравствености од религије, ма да их је Он у суштини сјединио више него иначе. Но с друге стране може се Христова религија разматрати пре свега у њеним практичним применама, у том погледу, који она има на наше дужности, и у том правцу, који она даје свом нашем деловању. Све се то може назвати земаљском страном религије, за разлику од небеске, за разлику онога, што нам Христос открива о Богу, Његовим својствима, превечним плановима Његове промишљене делатности и т. д. Та два облика, у којим нам се представља наука Христова нису подједнако утецала на разна хришћанска поколења. Било је времена, када је у велико утецало на човечанство откривење Божанске љубави и дело искупљења изнесено у Јеванђељима и посланицама апостолским у опће, а напосе у посланицама апостола Павла. Било је и других времена, н. пр. скоро цео XVIII. век, кад су се људи, пошто се угасиле религијозне борбе, придржавали више практичне стране Јеванђеља, наиме оне, које се највећма односиле на земаљско и људско. То развој мишљење може се још и данас опазити код људи различитих карактера: једне привлачи у Јеванђељу оно, на што други мање полажу.

Зато, да би Јеванђеље било правилно схваћено, мора се оно посматрати са свију страна и изучавати у целини. Желео бих вам сада показати, да је Исус Христос као образац наравственог закона већи авторитет, који треба да управља нашом савести, и да сваки, који себе поверава таком руководству, сигурно долази до познања да је Он пророк истините и најсавршеније религије, долази до свести да у Њему позна Сина Божјег.

Ја сам рекао да наравствено учење Исуса Христа делује на сваку човечју савест, а сада вам изнашам неке особите црте Његове. У учењу Христовом нема ни труни колебања, сумње или неспирности, у чему се не опажа ни лукави ум, ни крајност фанатизма. Оно се јавља речју, која од горе долази, која овлађује незнаном снагом и убеђењем, коме се није могуће противити и помоћу кога је оно просвећавало и дан данас просвећује свет и влада пад вековима. Да ли ћете наћи ма где јаснији и тврђи образац изражене идеје о вишем значењу истине и справедљивости?

Исус Христос проповедао је у једној од оних епоха, кад је правосуђе подлегло бунтовничким погибијама. То је било доба Тиверија и већ том једном речју речено је све. И гле, баш у то време је Исус Христос успео, да ни једна јота наравственог закона не пропадне и не изгуби се; да ничега у тајности нема, што се неби јавним учинило, да сваки човек даде рачуна о својим делима, да никаква варљива спољашност не спречава добро, а зло да се открива у својим последицама. Само простота, која утврђује тај поправљени и нови опћи закон, благотворно утече на душу. Јеванђеоска мисао о врховном суду застрашује, јавља се као авторитет без сваке охолости и као идеал чисте савести. И тако Исус Христос у својим речима, причама и поукама тачно слика вечно правосуђе, у свеzi са појмом о одмазди.

То што сам рекао о правосуђу применимо сада и на светост. Христос јасно износи и област онога, што *мора бити*. Ви знате каквом се енергијом борио Он против учења оних, који су поштовали светост искључиво обредима, обичајима и гадним делањем. По Његовом учењу мора бити светост поглавито *унутарња*, и зато сва пажња мора се обратити на ту делатну снагу, која даје делима њихову вредност и карактеристике их као добра или зла. Гадно и формално вршење разних прописа законâ нема вредности пред Христом. Који у главном гледа на намеру. У народу, у ком се Он родио, и у епоси, када је казуистика поплавила све, када се научењаци препираху, када и на ком месту мора бити свршена молитва, да би имала успеха, како мора бити зготовљено неко јело, какав додир оскврњује човека и колико је дана потребно, да се очисти, колики простор сме прећи човек у суботни дан, — враћа се Христос свагда на ту мисао, да је за добро и зло дело одговорно срце, и да оно само мора бити чисто пред Богом. Он урачунава у грех не само грешно дело, него и грешну помисао, сматрајући за прељубу и сами поглед, а за убијство и сами осећај мржње. Он доказује да законом прописана милостиња, молитва и телесно уздржавање не вреди ништа, ако није израз унутарње светости. Тако се из основа уништавало фарисејство и лицемерство, као грех против друге заповеди.

Но ако само намера да је наравствену вредност делу, то из тога може понићи опасна заблуда наиме: сваки преступ извршен светом намером, изгледаће као свет и тако добра сврха може осветити гадна дела. У тај опасни софизам падали су казуисте свију времена, почам од софиста, који исмеваху Сократа, па до јерусалимских фарисеја и данашњих језуита. Но ви знате какву светлост излива Христос на те тамне изреке. Фарисеји Његова времена учили су н. пр. да је сваки дар, донесен у храм, (такав дар зваше се јеврејски корван) ослобађао оне, који га принашаху, од њихових породичних дужности, стављајући службу Богу над све природне дужности и ви сада разумете, како се енергично борио Христос против таквог изопачења и пустих речи. То је пак само у Његовој суботној поуци, где је строго разликовао посевдневне човечеје потребе од оне светости, која мисли угодити Богу на рачун ближњег.

Светост, Христом прописана, не противи се природи и отуда је Његово учење врло хумано и справедливо. Он жели хармонију и да се телесно духовном покори. Он освећује природу, не изопачујући је. Он хоће да су Његови ученици *сол земље и светлост света*, јасно тим показујући њихово опредељење. Он простире *Своје* руке на малу децу Њему доведену.

Нико више није проповедао од Исуса Христа, да је преко потребно страдати правде и истине ради. *Који чува душу своју узгубиће је; а који изгуби душу своју мене ради, сачуваће је.* (Мат. X. 39.). То је једна од најјероднијих Њему изрека, и може се рећи, а да не претерамо, да Јеванђеље скрива у себи највећи број жртава и лишења, какав је само свет могао видети. Ја говорим овде не само о телесним страдањима и свима могућим лишењима ради Господа, него и о принашању Њему на жртву егојизма, гордости и таштине, који су често јачи и од саме смрти, ако се не узме у обзир оно одушевљење, с којим су Хришћани радо мучили ради Христа. Могуће је и помислити, да Јеванђеље ставља вредност индивидуа ни подашта, а ипак, где добија човечанство већу вредност, него у књизи овој. Нигде није достојанство човеково постигло виши степен као овде. Јеванђеље ништа не полаже на препредену и лажну величину, која је онда

као и у сва времена обсенила и преварила људе; оно не говори ни речи о свему том, што је занимало и занима светске људе, но ипак, како се стара и како се јако интересује за потиштене, тужне и сажалења достојне људе, о којима се нико не брине. Како се овде у великом истиче вредност човека и његова живота, обучена у наравствену величину, дотле још не виђену! И не само у причама Христовим, него и у одношају Његову према најмањему од људи, према најбеднијем човеку опажамо ту црту. Знаци те опажено нежности задивљују и у срце дирају свакога, који види, да никад и нигде човечанство није било тако љубљено и уважено.

Ако размотримо учење Христово, које се односи на људе и на правду и милорђе, што треба да сједине, доћи ћемо до истог закључка. Исус Христос је из љубави увеличао значај човештва; Он је поставио наравствени свет на његову правилну осовину, и осветио је у историји ново право, *нови* поредак.

И кад би Он поучавао само речима, но то је необично, Он је испуњавао све, што је учио; нема ни једне заповести, коју Он није испунио у свом животу. Код свих људи, па и најбољих, има противречја међу теоријом и практиком, тим више, што им је виши идеал, тако, да ћете од најсветијих људи чути смирено признање о њиховој слабости. У Исусу Христу нема тога; што је учио, то је и чинио. Живот Му беше подвргнут најтежем искушењу, које могаде измислити само сила адека и људска злоба. И код Њега не нађоше не само престапа или преваре, већ ни слабости, ни колебања. И нека нам не говоре, да је та света Личност могла бити измишљена: да се може измислити, требало ју је видети и посматрати је. А где је та сила, која би је могла видети и посматрати? Само у Јеванђељима, у тим простим и без искуства причама четир Јеванђелиста очевидца налазимо живо суштаство, све речи и дела, која носе на себи све знаке делања, па ма шта говорила непријатељска критика; ту налазимо Личност, која собом остварује савршенство, које влада у свим временима и у свима народима; која постоји не гледећи на све лукаве нападаје; која стоји пред нама, као идеал правде, непорочности, милосрђа. Его дела, која нико не може порицати! Њима је доста, да признају и докажу, с Христос као проповед-

www.Википедија образац моралног закона, има право на виши авторитет за нашу савест; или употребљавајући израз текста, који сам ја узео, да Он има потпуно поверење кад говори о земаљском.

Ја рекох, да је тај закључак обвезан за све нас, но нисам рекао, да га сви примају, био бих врло наиван, кад бих тврдио то. Често се говори, да јеванђеоски морал лако сједини све људе, па ма они како различних убеђења и наука били. Ја бих радо том веровао, но нигде није мање истине но ту. Проповед морала побуђује у свима сасвим другачију мржњу, него проповед друге науке. Наука изазива само умна противречја, а наравственост побуђује тајна дубока противречја, срца, која се не могу изрећи. Саберите све то, што се добровољно уједињује против ње у човечјем срцу! Пре свега лакомисленост, клањајући се само земаљском блеску, никад не даје наравствености истинито значење и не гледа озбиљно на обавезе; затим противност, коју свака заповест срета у нашим навикама, у спорости и лености, у разнеженом телу; затим софизми, којима се оправдавамо, умањавајући своју кривицу извињујемо се тим, да не бисмо ни друге осудили та то. Тако би морали бити слепи, да верујемо, да би закон, који прописује и најбезусловнију истину и непорочност, и смиреност, и самопрегорење, добровољно примили бића наклоњена извртању и лажи, и гордости, и егоизму. Можемо преставити себи, како су различни били и биће слушаоци моралног учења Исуса Христа. Наћи ће се ту лакомислене душе, које му не посвећују ни једног озбиљног тренутка; биће ентузијасте за час, који се усхићује у теорији с Њим, одбаћиће Га у часу жртве; биће несретника, који ће затворити очи обраћене светлости и правди, и проклињати истину, која осуђује сав њихов живот. Но с друге стране наћи ће се људи, до којих ће то учење доћи, побудити их и победити; људи, који ће га примити са свим тим, што је тешко за њих, и који ће наћи дубоку свезу међу спољашњим законом и унутарњим законом своје савести. Ти људи иду за Исусом Христом, као проповедником моралног закона, видећи у Њему весника религиозне истине, јер неверовање, што се тиче првог, т. ј. учења морала, водиће неверне другом т. ј. учењу религиозном.

(Наставиће се).

Конференција женских задруга.

Конференција Добротворних Задруга Српкиња овоостраних одржана је у дворани „Матице Српске“ 20. новембра (2 децембра) о. г. На конференцији тој учествовало је 17 женскиња и 8 мушких тајника задружних, а било је заступљено 17 задруга. Конференцију је отворила председница загребачке задруге, као сазивачица, гђа Катица Јовановићка. Захвалила се на лепом одзиву и онда се на њен предлог конституисала конференција, изабравши себи за председницу гђу Јулку Радовановићку, начелницу новосадске задруге, а за перовођу г. Т. Остојића, професора, као заступника турско-бечејске задруге. Конференција је прво у славу 50-годишње прославе Његовог Величанства краља Фрање Јосифа I., која је тога дана слављена у целој монархији, устајањем и трипуташњим ускликом „Живео!“ одала почаст тој прослави и онда прешла на саветовање о савезу свију овоостраних добротворних Задруга Српкиња. У том питању да се савез склопи, били су сви чланови сагласни; само се разишла мњења у томе, како да се тај савез удеси. Загребачка Задруга, а наиме њен тајник г. М. Грујић, изнео је у том погледу нацрт правила, по којима би се законом ујемчила заједница, која би имала своју средишњу управу и своју средишњу благајну, у коју би утицали исвесни прилози појединих задруга по саразмерној величини, а и прилози појединих лица као добротвора и приложника, откуда би се испомагали и дизали општи заводи хуманог и просветног значаја. А. Варађанин, тајник новосадске женске задруге, био је тог мњења, да се такав савез на прописаним правилима не може извести, јер је наш народ с ове стране подељен на три политичне територије, те се не би могла издејствовати потврда таквих правила, па је с тога предлагао, да се оснује моралан савез, који би имао своје основе у одлукама, што би све задруге усвојиле. И по овом предлогу имао би савез своје председништво за посредника између појединих задруга. Гђа Милева Гавриловићка из Сомбора предлагала је два центрума савезна: за ужу Угарску и за краљевину Хрватску и Славонију. У тим питањима учествовале су и госпође: Гојковићка из Карловаца, гђа Ивковићка из Митровице, гђа Катарина пл. Новићка из Нов. Сада и сви приступни тајници: г. г. М. Косић из В. Кикинде, Ив. Маширевић из Ср. Карловаца, Мил. Сивачки из Сентомаша, Савр

Клеиз В. Бечкерек и Т. Остојић, професор из Н. Сада. После дугог саветовања од 2¹/₂ сата решено је, да се у начелу усваја савез свију оностраних задруга и да се начин и извођење истог остави до друге конференције, која ће се држати о Ускресу идуће године у Срем. Карловцима. Међу тим, да се оба предлога, како онај г. М. Грујића, тако и онај г. А. Варађанина штампају и разашљу свим задругама на мњење и изјасњење. Извршење то поверава се и опет загребачкој задрузи, која ће до Ускреса покупити и та мњења онда изнети на решавање ускршњој конференцији.

Ово је и добро, што се ствар оставила на доцније, те ће и задруге имати прилике да се обавесте о ствари и да о овим предлозима размисле, па да у име Божије на пролеће дођу спремне и одлучне.

„Браник“

Српска православна женска задруга св. Мајке Ангелине.

На дан св. Ваведенија о. г. одржан је у Будимпешти. у свечаној сали Текелијиног завода, збор Српкиња госпођа из Будимпеште, под председништвом гђе *Олге Јовановић*. Перовођа г. *Ст. В. Поповић*, разложио је своју племениту мисао о оснивању у Будимпешти *васпиталишта за српске девојке*, са њему својственим жаром и одушевљењем, у подужем говору. Мисао ту прихватиле су присутне госпође једнодушно и с одушевљењем, те основаше женску задругу, која ће имати да подигне и да се стара о васпиталишту за српске девојке.

На томе збору претресен је и примљен и нацрт правила за ту задругу.

Главне тачке тога нацрта су ове:

1.) (Име.) Име је задрузи: „Српска православна женска задруга св. Мајке Ангелине“.

2.) (Циљ.) Циљ је задрузи: да из непоколебиве верности према прејасном владалачком дому, из љубави а оданости према милој домовини, а ради вечне успомене на блаженопокојну незаборављену краљицу нашу Јелисавету и њезине узорне женске врлине — ослује, подигне и издржава у Будимпешти српско православно девојачко васпиталиште за више опште изражање у самом васпиталишту и за више стручно изражавање српских православних девојака и ван васпиталишта у престолничким средњим и вишим стручним школама. Девојачко васпиталиште

задругино образује своје питомце у духу учења св. православне цркве а према благим обичајима српске породице: темељном наставом у српском, мађарском, немачком, француском, по потреби и енглеском језику, продуженом наставом у наукама, вежбањем у свирци и у другим за живот потребним леним и корисним вештинама и знањима а у правцу томе, да питомце васпиталишта присвоје себи све врлине честитих, скромних и образованих жена и вредних домаћица, те да могу у животу своје бити задовољне и сретне а по потреби, да могу од своје поштене зараде и самостално живети.

3.) Питомце девојачког васпиталишта плаћају за своје издржавање, васпитање и наставу у васпиталишту годишњу пристојбу у оном износу, у којем то одреди управни одбор задругин. Задруга може да прима у своје девојачко васпиталиште и ванредно даровите и вредне сиромашне питомце, да их она изражава, било о свом трошку, било о трошку закладе, које су у то име установљене и задрузи на руковање предате.

Питомце девојачког васпиталишта, које станују у задругином девојачком васпиталишту, а уче се у престолничким средњим и вишим и стручним школама, плаћају управи васпиталишта пристојбу за своје издржавање, за надзор и васпитање, а ван тога плаћају управи стручне школе, које уче, уписнину и школарицу према прописима исте школе.

§ 4.) (Седиште.) Седиште је задрузи главна варош и престоница Будимпешта.

§ 5.) (Пословни језик и печат) Пословни језик задругин је српски са ћирилицом, а печат је: лик св. Мајке Ангелине са натписом: „Српска православна женска задруга св. Мајке Ангелине“.

§ 6.) (Имање) Имање задругино састоји се из чланарине оснивајућих и редовних чланова, из прилога приложника, из дарова добротвора, из закладе закладника, из покретнина и непокретнина, набављених из прихода и главнице; из сталних и привремених потпора српских добротворних женских задруга из потпора срп. правосл. цркв. општина, из потпора епархијских и митрополитских народно-цркв. фондова; а осим тога из чистих прихода концерата, беседа, представа, свечаности и дутрија, приређених у новчану корист задруге и т. д.

П. д е о.

§ 7. (Чланови.) Чланови задругини су двојаки: оснивајући и редовни. Оснивајући члан је свака она бесприкорна православна Српкиња, становница земља круне св. Стевана, која уплати у задругину

www.благајну улог од 50 круна у готовом новцу — једном за увек.

Редовни члан је свака она бесприкорна православна Српкиња, становница земаља круне св. Стевана, која улађује годишње у задругину благојну чланарину од 10 круна и обвеже се, да ће је плаћати уредно шест година дана.

§ 8.) (Приложници и добротвори.) Ко год приложи на задругину циљ прилог од најмање две круне и кад одбор прими тај прилог, уписује се у књигу приложника задругиних.

Ко год дарује на задругин циљ дар најмање од 100 круна, и кад одбор прими тај дар, уписује се у златну књигу добротвора задругиних.

Имена задругиних приложника и добротвора читају се при свакој главној скупштини задруге.

§ 9.) (Закладници.) Закладник задругин је сваки онај, који завешта било у готовом новцу, било у артијама од вредности, било у обезбеђеним обвезницама, било у вредности непокретнина закладу од 10.000 круна или закладу од 20.000 круна и преда је задругином одбору на руковање на ту циљ: да задруга приходима од те закладе подмирује било половину пристојбе, било целу пристојбу за издржавање једне сиромашне и даровите шћомице српског девојачког васпиталишта, коју значи закладник сам или његови законити наслеђници.

Имена задругиних закладника и износ закладе њихове режу се златним словима у сјајну мраморну плочу споменицу, која је узидана у девојачком васпиталишту на видном месту, а лик њихов излаже се у свечану дворану завода. Сваки закладник је почасни члан задругин за живота свога.

§ 14.) (Пословање.) Послове задругине обавља скупштина, управни одбор, задругин председник, потпредседник, (оба су лица женске), перовођа, благојник, контролор и економ — свако према своје кругу рада.

Евала Будимпештанским Српкињама и покретачу племените и корисне замисли. И ми смо не једаред дали израза потреби бар једног васпиталишта за српске девојке; готови смо били оснивању таког васпиталишта жртвовати и коју нашу вишу девојачку школу, ако не све редом; јер у њима невидимо постизавање сврхе, која им се намењивала, али која се зар не би могла и без њих а на много јефтинији начин постизавати. Но о томе ћемо говорити у своје време више. Можда би и наше Српкиње у Троједници могле и хтеле основати слично васпиталиште у Загребу. Дај Боже, да их што пре видимо на делу!

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(На дан јубилеја Његова Величанства) служена је у саборној цркви Карловачкој св. литургија и после ове благодарење за цара и краља, премилостивог нам владоаца, *Франца Јосифа I.*, на којем је началствовао св. патријарх *Георгије*, уз асистенцију свију дворских и осталих свештеника. На благодарењу изговорено је са амвона многољетствије у славу и здравље прејаснога Владоаца, после којег је гимназијски кор дивно отпевао царско-краљевску химну, на одушевљено задовољство свију присутних. Богослужењу присуствовали су представници свију месних власти, просветних завода и других корпорација, те многобројно грађанство. У очи дана у 7 сати у вече звоњено је у свима црквама. Патријарашки двор био је сав осветљен.

(Повреда српске народно-црквене заставе.) На узвишени дан владалачког јубилеја Његова Величанства истакла је и српска православна црквена општина Загребачка српску народно-црквену заставу на својој цркви и на своје црквено-општинскоме дому. „На виши налог“, као што се јавља, дођоше три полицијска чиновника и својом руком скинуше ту заставу са црквено-општинскога дома. Зашто? Повода није било, осим у бојазни, можда, од какове опет сокачке демонстрације, сличне оној из г. 1895.

Тај поступак Загребачке полиције је повреда наше народно-црквене заставе, истицање које, и ако није још утврђено законом, али се оснива на природном праву нашега народно-црквенога бића, у земљама краљевина Хрватске и Славоније, а још и на односним наредбама владиним, на изјавама преузвишенога Поглавара у тим краљевинама и на пракси, која се практикује широм тих краљевина.

Кад се српска народно-црквена заставка има права да вије, и кад се она увек слободно вила и поносно увек вије са двора нам патријарашкога, што најбоље доказује легитимност те заставе и наше народно-црквено право на ту заставу и њено истицање, онда је изван сваке сумње, да та иста заставка има то исто право и своју легитимност на свакој српској православној цркви, школи и црквено-општин-

ском дому у краљевинама Хрватској и Славонији.

То право наше на српску народно-црквену заставу истиче, ако не из слова и речи, а оно из духа и тако званог „српског закона“ што га је земаљски наш сабор донео и Његово Величанство најмилостивије благоизволео потврдити.

Ако је Загребачка полиција крај свега наведеног, а из простог страха и бојазни од евентуалне сокачке демонстрације Загребачких младенаца, дерлади и факинаже, скинула нашу заставу и ономад, онда би то значило, да она брани не право него насиље против права. Онда би то значило, да Загребачка полиција нема довољно авторитета и снаге, да заштити право, а сузбије насиље. У томе случају жалећи слабост Загребачке полиције морамо се жалити на повреду, коју је она, можда у оскудици довољног авторитета и снаге, учинила нашој застави — и опет.

Тај поступак њезин осуђујемо и жалимо се против њега. Апелујемо на државничку мудрост, сираведљивост и сусретљивост преузвишеног Бана и његове владе, и позивамо наше посланике, да свом снагом једнодушно даду задовољштину српској народно-црквеној застави и праву српског православног народа у краљевинама Хрватској и Славонији.

(Радња епархијских власти у Темишвару) I.

Конзисторија држала је своју редовну месечну седницу дана 17. (29.) новембра 1898., под председништвом Његова Високопреосвештенства господина *Никанора Поповића*, епископа дијецезава, и решила је у њој, између осталих, и ове важније предмете: Узети су на знање односни отписи високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе у Будимпешти о поделењу државне припомоћи по 60 фор.: јерејима Константину Јовановићу, пароху у Парцу и Александру Грујићу системизованом парохијском помоћнику у Варјашу, као и припомоћи од 30 фор. удовој нападији пок. Исидора Јовановића из Старог Бечеја; и известиће се дотична лица о тим отписима путем надлежних окружних прота. — Препоручиће се споменутом високом министарству ради получења државне припомоћи: јереј Милош Милошев парох у Чакову и јеромонах Самуило Поповић, администратор парохије у Рудни, као и срп. прав. црквена општина у Малом Бечкерку. — Узето је на знање президијалним путем учињено расположење преосвећеног господина епископа дијецез-

запа у ствари прославе педесетогодишње владавине Његова Величанства премилоствог господара и краља нашег Франца Јосифа I. — Известиће се подручно свештенство о главним установама XIV. зак. чланка из 1898. године о допуни укупних свештеничких берива до 800 фор. годишње, и позваће се, да се пријаве они свештеници, који држе да могу у смислу установа тога закона тражити допуну укупних својих берива до своте од 800 фор. годишње, да би им се могли доставити у ту сврху установљени табаци ради испуњења и исказа односних укупних берива њихових. — Саопштиће се подручном свештенству односна наредба високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе о томе, у коме се року може пригодом промене верозакона чинити за то прописано друго очитовање, да неко није желио да иступи из једне примљене или законом признате вероисповести. — Именован је, на основу односног решења високодостојног митрополијско-црквеног савета а у смислу односне законске установе, парохом у Оросламошу јереј Југ Станикић, парох Тарашки; а администратором парохије у Тарашу постављен је јереј Обрад Брусин, лични парохијски помоћник у Срп. Елемиру. — Одређено је уведење јереја Илије Велеслијиног у парохију Фабричку; а администратором парохије у Срп. Падеју постављен је јереј Јоаким Сувајчић, лични парохијски помоћник у Батањи. — Одређено је уведење јереја Миливоја В. Јовановића у администрацију парохија Соке и Овсенице, а јеромонаха Серафима Рајковића у администрацију парохије Шурјан. — Смрћу јереја Јована Цуцића, пароха у Карлову упражњена парохија тамошња поверена је у администрацију јереју Стевану пл. Видаку, администратору једне парохије у Срп. Црњи. — Узето је на знање односно расположење вел. саборског одбора у ствари месечног издавања плате оним епархијским званичницима, који ту плату из народно-црквених фондова примају. — Известиће се наследници пок. јереја Димитрија Гађанског, негдашњег пароха у Срп. Ченеју, о томе, да им је високославни саборски одбор дозначео на исплату своту од 50 фор. као припомоћ из јерархијског фонда, која је споменутом јереју до дана смрти његове припадала; уједно ће доставити споменути наследницима иста свота, коју је благајница срп. нар. црквених фондова за њих послала. — Издаће се епархијском фискалу на мњење и предлог списи у неким дисциплинарним стварима. — Послаће се благајници народно-црквених фондова и заклада за мировински фонд за удовице и сиротну децу свештеника митрополије Карловачке принос

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

од 10 фор. јереја Жарка Стакића, изабраног и потврђеног пароха у Вел. Бечкереку. — Упутиће се јереј Јоаким Сувајџић, да исплати односно своју дуговину пореза и кр. еквивалента од парохијске сесије у Чоки. — Одбијена је представка јереја Божицара Милошевића сист. парох. помоћника у Меленцима, да се узме по ново у расуђење и да се донесе ново решење у препору његову с јерејем Милутином Думићем у ствари станарине парохијске. — Известиће се управа манастира Бездина о томе, да је јеромонаху Георгију Видицком, ц. и кр. војеном капелану у Карловцу, подељен услед односне његове молбе допуст из свезе клира епархије Темишварске, пошто је исти допринео уверење преосвећеног господина епископа дијецезана Будимског, да ће у клир Будимске епархије примљен бити — Узета је на знање нагода, склопљена између јереја Шандора Николића и Јелисеја Банеу о њиховим међусобним пестраживањима са парохија Ђир и Толвадије и учиниће се нужни кораци ради исплате равних јавних даћа и терета на тамошњим актуалним парохијским сесијама. — Саопштиће се црквеној општини у Вел. Бечкереку, да станарина парохијска у парохији при св. успенском храму тамошњем припада јереју Симеону Никифоровићу, као старијем свештенику, које му је поверено и вођење парохијског звања у тој парохији.

(Избор румунског митрополита.) Изашао је превишњи кр. решкрипт, којим се румунски црквени конгрес сазива за 17. (29.) децембар о. г., ради избора митрополита, који ће се обавити, по свој прилици, 19. (31.) децембра.

(Представка посланичке конференције,) подстрта Његову Величанству са препозивном молбом за сазив сабора, *враћена је* из царске кабинетске канцеларије, путем надлежне власти, *без икакве примедбе.* Уручиће се, ако није већ, првом потписнику њезином, г. барону Живковићу. Хоће ли се г. барон, а с њиме и многи други солиднији и умеренији елементи, научити чему *из тога и таквог* враћања посланичке представке и петиције — то је сад њихова ствар.

(Сентомашка црквена скупштина) одржана 24. новембра једногласно је решила, да одбије „молбеницу“ црквене општине Новосадске. Скупштинско решење гласи овако: „Српска православна црквена општина Сентомашка изјављује, да се не може придружити молби Новосадске црквене општине, коју је Његову Величанству поднела, а још мање може усвојити разлоге, који су у тој молби наведени, јер је тога уверења, да је цео тај корак Новосадске

општине *неуместан и штетан.*“

„Исто тако не може се придружити ова општина ни молби Новосадске општине на административни одбор епархије бачке, у којој се овај позива да „учини кораке како би се решење саборског одбора (о епархијској скупштини) ставило ван снаге“, јер епархијски административни одбор није над саборским одбором, него је њему потчињен, а нижа автономна власт не може његова решења ван снаге стављати нити у опште у том погледу какве кораке чинити.“

(Посланица Цариградског патријарха и — наши радикали.) Лагање народу, то је варање народа. У том послу су наши радикали мајстори; а мајстор постати у лагању и варању народа најлакше је. Образ под ноге, па ето ти! Но, у лажи је увек плитко дно, па су јој и тренутни успеси, разуме се, и ти само у наивном свету. После тих успеха долази — брука и срам, као што је попао и сад на наше радикале. Саопштили су у „целости“ посланицу Његове Светости Цариградског патријарха Константина V., упућену вишеосв. митрополитима у Босној и Херцеговини. И ликовали су, да у њој нема ни спомена о томе, да је св. Синод Цариградски одбио Гаврилски Устав. Знали смо, да су нагрчали, али незнадосмо, да су учинили при томе и једну најординарнију превару. Јарко сунце је и то проказало. Ево шта су учинили. Изоставили су из посланице баш онај став (пасус), који говори о одбијању Устава. Ништа лакше, него — изостави оно што је казано, па реци да није ни казано. А биће увек људи, који ће томе веровати, и до којих истина неће допрети. То је морал наших радикала, таква је њихова тактика, то им је светло оружје у борби за „народно право“, које се оштри на њивовој студији психологије гомила.

Разуме се, да они, којима је у руци оригиналан текст Цариградске посланице, нису могли оћутати превару и лаж радикалску. Сигурно ће о томе проговорити и „Источник“, а засада је та работа радикалска проказана у „Нашем Добу“ (бр. 92.).

Из посланице изоставише радикали овај став:

„Уједно замолише изасланици тих општина, да им велика црква Христова овај штатут испита и потврди. Што се тиче тога штатута свети је синод за добро нашао, да истоме из врло важних разлога ускрати потврду, те је уједно доносице штатута очински опоменуо, да се врате у своју домовину и тамо се мирно понашају.“

Оволико у част светлога оружја радикалскога!

(Универзитет Краља Александра I.) Посланик Мита Петровић поднео је са 72 посланика предлог

Народној Скупштини краљевине Србије, да се Велика Школа у Београду подигне на степен свеучилишта, које ће се звати Универзитет Краља Александра I.

(Тридесетогодишњица.) У 46. броју донели смо и ми, по вестима других листова, белешку о прославленој већ тридесетогодишњици свештеничке службе честитог свештеника Батајничкога г. Милана Суботића. Замољени смо, да ту белешку исправимо тако, да г. Суботић то своје славље није прославио, него ће се оно тек прославити на дан св. Николе о. г., и то као тридесетогодишњица учитељско-свештеничке службе слављеникове. Тога дана ће се после св. литургије служити благодарење, а слављеник ће говорити сходну беседу, и т. д. Сретно му било!

(Г. Владислав Боберић) именован је за привременог професора на богословији у Рељеву.

СЕТИМО СЕ ШКОЛСКОГ „ФОНДА СВ. САВЕ“

Одзив Српкиња.

На „фонд св. Саве“ послали су своје прилоге:

Гђа *Ангелина Боберић* из *Куле* 10 фор.
„Добростворна Задруга Српкиња“ у *Меленци* 10 фор.

Живеле родољубиве Српкиње!

Нове књиге.

Поп Ђира и поп Спира. Написао *Стеван Сремац*. Ср. Карловци. Срп. Манастирска Штампарија. 1898. Може се добити у уредништву „Бранкова Кола“ и у Срп. Манастирској Штампарији. Цена 1 ф.

Ево како „Звезда“ Јанка Веселиновића у своме првом приказу препоручује то издање:

„Близу 30 штампаних табака! Ретка, веома ретка појава у нашој грошићарској књижевности, и само то би било довољно па да књигу препоручи. А кад још знамо да је писац, Стеван Сремац, аутор Ивкове славе, и кад знамо да је Сремцу живот Срба Војвођана до ситница познат, — онда, мислимо, да није потребно препоручивати, тим пре, што ће читаоци за 2 динара добити и онако лепо и угледно издање, како само уме дати карловачка манастирска штампарија.“

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 181 1—3

Расписује се стечај за учитељицу на срп. вероисповедној основној школи у Бега св. Ђурђу (код Вел. Бечкереча).

Годишња је плата у готовом новцу 300 фор. за пофторну школу 40 фор. за писаћи прибор 6 фор., 2 храта тврдих дрва и 2 хвата сламе за огрев, слободан стан и у име баште 10 фор. Дужности су в. п. школском уредбом прописане.

Компетовати могу само оне, које су сомборску препарандију свршиле и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају до св. Стевана — 27. децембра — (по ст. кал.) т. г. у који ће се дан и избор обавити.

У Бега св. Ђурђу, 18. (30.) новембра 1898.

Душан Бошковић Сава Марковић

перовођа.

школ. председник.

ad K. 624/454 ex 1898.

183 1—3

СТЕЧАЈ.

Ради сталног попуњења парохијског места V. плаћеног разреда у Иванди расписује се овим стечај.

Молбенице ваља путем надлежних претпостављених власти до св. Саве 1899. потписаној епархијској конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије држане у Темишвару 17. (29.) новембра 1898. године.

СТЕЧАЈ. 182 1—3

На упражњено учитељско место у Петровомселу епархији темишварској, овим се стечај ради сталног попуњења мешовите срп. нар. вероиспов. школе расписује.

Плата је учитеља годишњих у готовом новцу 370 фор., у име пофторне школе 40 фор., у име паунала 10 фор., За три ланца земље сенокос 90. фор., и дрва колико треба.

Дужности учитеља прописане су школском уредбом.

Рок стечаја траје до 1. јануара 1999. по старом календару.

Молбенице треба послати на председништво мес. школ. одбора.

У Петровомселу 21. нов. (3. дец.) 1898.

Жива Велић

општински председник.

Ad K. 1751./305. ex 1898.

180 2—3

СТЕЧАЈ.

На два упражњена свештеничка места у Ст. Стапару овим се стечај расписује с примедбом, да се на оба места налазе лични помоћници.

Компетенти имају своје прописно инструиране молбенице надлежним путем овој конзисторији до 17. (29.) децембра о. г. поднети.

Из седнице епархијске конзисторије бачке, држане у Новом Саду 12. (24.) новембра 1898.

Председништво.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЛИТИЈЕ,
 БАРЈАЦИ
 од солидног
 француског сви-
 леног дамаста
 У БОЈАМА
 ЈЕФТИНО

ХРИШЋАНСКО-ПОЗЛАТАРСКИ АТЕЉЕ

ЗА СРПСКУ ЦРКВЕНУ ПРАВОСЛАВНУ УМЕТНОСТ
 Дунавска улица **НОВИ САД**, Дунавска улица
КОД „ЗЛАТНОГ КРСТА“

ОДЕЖДЕ
 од солидног,
 ЈАКОГ ТРАЈНОГ,
 француског
 Ламбас - броката
 СВЕ БОЈЕ
 ЈЕФТИНО

Купивши већу партију француских броката за одежде, и свилених дамаста за црквене барјаке, у пријатном сам положају, да послужим по јефтину цену с лепим одеждама, литијама и барјацима.

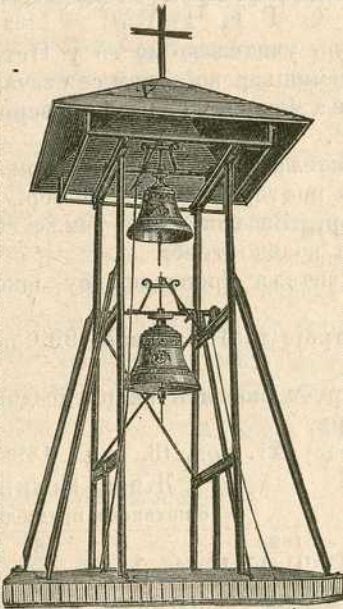
Молим славне црквене општине, којима су потребне одежде, барјаци, литије, да што пре купе исте код мене, докле траје стовариште.

Даље препоручује своје сопствене израде као фабрика и стручњак за сваковрне цркв. послове и цркв. утвари. Поставља нове дрворезне иконостасе, Христове гробове, тронове са и без икона, а прима да позлаћује старе и већ постојеће као и да очисти и обнови иконе. Имам на стоваришту црквених утвари, **рипида, кандила, путира, петохљебница, чирана, кадионица, ђивота, венчаница, ручних крстова**, за цркву **полијелеја** од шљифована кристали, као и од бронзе и гвожђа са позлатом. Затим: **литија**, школских и свих задружних **застава**, сваковрних светлих и црних **одежда, барјака, неба, дверских и трапезних застирача, стихара**, за преч. г. г. свештенике **плавих и црвених појасева, икона на плеху (целиваче)** и на платну, **плаштаница, целивача на плеху (каширано)** по 1 фор. 60 нов., **оквира за целиваче иконе, све уз солидну послугу и стручњачку цену**. На захтевање шаљем мустре с предрачуном за веће црквене послове. Примајем старе путире на позлату, као и рипиде и друге црквене утвари. — Због тескобног простора у мојој радњи имам на продају готове тронове Матере Божије и владичанске, те их препоручујем слав. општинама, које их требају, а дајем их по најумеренију цену и на отплату.

У својој радњи искључио сам обичај путоујег препродавца и то само с тога, што сам рад коншт. муштерију са 20% јефтинеје послужити него што би ма на ком другом месту послужена била, 6—8

Шаљем мустре на захтев.

С поштовањем **ЛУЈ ТАУШ.**

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона**, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.